

ACTA v roce 2016
ACTA in 2016

Vážení čtenáři a přispěvatelé časopisu ACTA,

jsem opravdu rád, že vám mohu po proběhlé schůzce redakční rady časopisu Acta podat informace a zprávu o loňském ročníku a současném stavu. Je zřejmé, že situace časopisu jako odborného periodika v našem oboru se v nabídce podobně zaměřených časopisů stabilizovala. Časopis je dlouhodobě indexován v databázi JCR (Journal Citation Reports) americké agentury Thompson-Reuters a s tím je zároveň uveden v databázi Web of Science. To znamená, že se jedná o časopis se stanoveným faktorem impaktu, který se každoročně vypočítává z frekvence citovanosti publikovaných prací a zveřejňuje se na přelomu června a července. Po několikaleté „karanténě“, kdy náš časopis byl sice stále zařazen ve WoS (na podkladě uvedení v SCIE – Science Citation Index Expanded – což je seznam významných registrovaných odborných časopisů), avšak jeho IF nebyl stanovován z důvodu příliš velkého procentuálního podílu časopiseckých autotitací, byl v loňském roce již opakovaně (podruhé) stanoven IF. Jeho hodnota za poslední dva roky osciluje kolem 0,4 a podle našich předběžných odhadů by hodnota faktoru impaktu za loňský rok, která bude oznámena letos v červnu, mohla překonat magickou hranici 0,5. Tato hranice byla stanovena jako víceméně oficiální stanovisko některých vysokých škol pro to, aby byly uveřejněné práce započítávány do vědeckého curricula autora(ů) pro účely habilitačních a jmenovacích řízení i pro doktorandská studia. Zvyšování hodnoty IF je přímo závislé na citovanosti uveřejněných prací. Z tohoto důvodu vychází logicky požadavek redakce na citační potenciál přijímaných publikací, což se projevuje směrem k autorům v náročnějším recenzním řízení. Pro časopis je cenné uveřejňovat zejména původní práce s originálními tématy, standardním způsobem zpracované. To znamená zejména správně strukturované texty s dokumentovanými a statisticky zpracovanými výsledky. Rozumíme tomu, že v našem oboru je vděčnější publikovat práce zabývající se aplikovaným výzkumem s využitím poznatků a metod teoretických vědeckých a vysoce specializovaných oborů (např. biomechanika, matematické modelování, genetická a molekulární analýza, epidemiologické statistické studie) než čisté klinické práce, u nichž je dosažení dostatečné úrovně průkaznosti (Level of Evidence) problematické. V klinickém oboru jako je ortopedie a traumatologie je vytvoření práce úrovně průkaznosti I. prakticky neuskutečnitelné (na rozdíl od farmakologických studií), nehledě na zřejmé etické problémy již při plánování designu studie. Obvyklé retrospektivní hodnocení kohort pacientů bez srovnání je řazeno do skupiny s úrovní průkaznosti IV., což je z hlediska vědecké hodnoty nedostatečné. Řada renomovaných světových periodik takové práce vůbec neakceptuje. Problematické z tohoto hlediska jsou i kazuistická sdělení, která by měla popisovat zcela výjimečné situace a případy. Přísnější recenzní řízení umožňuje vybrat skutečně práce hodnotné s citačním potenciálem. V loňském ročníku bylo na základě recenzního řízení odmítnuto bez možnosti přepracování cca 25 % prací. Je to možné i proto, že počty nabízených prací k publikaci se zvyšují a je zřejmý i vyšší zájem zahraničních autorů, i když paradoxně nejvíce odmítnutých prací je právě mezi zahraničními. Pro zahraniční autory je samozřejmě časopis s IF lákavou příležitostí ke klasifikovanému publikování, bez ohledu na jeho výši. O relativitě výše IF jsem psal již v úvodníku časopisu Acta č. 4/2014, ročník 81. Na situaci se nic nezměnilo a trvá, že chirurgicky a morfologicky orientované časopisy jsou ve výši IF znevýhodněny ve srovnání s časopisy teoretických nebo interních oborů, a to tak, že řádově. K určitému pokroku došlo v tom, že některé instituce zohledňují jako poměrnou hodnotu IF v určitém oboru medián rozpětí této veličiny v dané skupině časopisů podle odbornosti. Cestou k zvyšování kvality časopisu je tedy snaha o zvýšení jeho citovanosti. Toho lze dosáhnout v zásadě dvěma způsoby – první, který je z tohoto hlediska zásadní, byl popsán výše a spočívá v akceptování pouze kvalitních prací s citačním potenciálem. Druhý způsob je v podstatě apelem na všechny čtenáře – autory, aby ve svých publikacích v jiných impaktovaných časopisech mysleli na naše Acta a články z nich citovali (samozřejmě, pokud je to vhodné a akceptovatelné). Jazyková problematika má jistě také svůj vliv, ale zatím neplánujeme zavést anglickou mutaci časopisu. Stavíme na možnosti uvést dlouhý podrobný strukturovaný souhrn v angličtině.

V průběhu letošního ročníku se chystáme zavést několik zásadních změn, které odsouhlasila redakční rada. První z nich nastala již od čísla 2/2016, a to finanční podpora dedikovaných prací. Podobně jako jiná významná odborná periodika budeme uveřejňovat práce s dedikací (vznik s podporou grantu či jinou institucionální podporou) pouze s podmínkou úhrady částky 8 000 Kč na účet nakladatele. Žádným způsobem to neomezuje možnost publikace bez dedikace (přitom řada periodik vyžaduje finanční příspěvek i za publikaci bez dedikace). Takto získané finanční prostředky jsou určeny pouze do rozpočtu časopisu k pokrytí zvyšujících se nákladů.

Druhou změnou bude zavedení nového systému citování literatury. Současná forma zápisu, která byla poměrně složitá s množstvím interpunkčních znamének, bude zjednodušena po vzoru zavedených zahraničních časopisů (ani zde neexistuje jednotnost!). Ke změně dojde od čísla 5/2016 a nové citování literatury bude uvedeno v upravených po-
kynech pro autory.

Posledním, dlouho připravovaným a očekávaným přínosem, bude zavedení elektronického redakčního systému přijímání prací k publikaci a recenzního řízení, jak jsme zvyklí u jiných zahraničních i řady domácích časopisů. Tato záležitost je finančně i organizačně náročná, ale povede k zjednodušení a zpřesnění komunikace mezi autory, redakcí a recenzenty.

Závěrem mi dovoluňte konstatovat, že celý kolektiv redakce se těší na další spolupráci s vámi, autory a čtenáři. Věříme, že ve zvyšování celkové i vědecké úrovně našeho časopisu je patrný pozitivní trend a uděláme vše pro to, aby byl dlouhodobý a stabilní.

Váš
Martin Krbec, vedoucí redaktor